

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 193/2020-5

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. mája 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED] [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED], vo veci namietaného porušenia základných práv podľa Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu Michalovce č. k. 4 T 178/2016-323 z 19. januára 2017 a takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.
2. Žiadosti [REDACTED] o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. marca 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozhodnutím vydaným v konaní vedenom pod č. k. 4 T 178/2016-323 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa domáha zrušenia rozhodnutia označeného č. k. 4 T 178/2016-323 nálezom ústavného súdu. V odôvodnení uvádza, že „*1. augusta 2019 nadobudlo účinnosť podľa § 212 ods. 4 písm. b) Trestného zákona zrušenie.*“. Ústavný súd preto žiada o prijatie ústavnej sťažnosti, aby neboli porušované jeho ústavou zaručené základné práva, a ak je to možné, aby obnovil stav pred ich porušením. Napokon žiada, aby mu bol pridelený obhajca v tejto veci.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

3. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

4. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých

zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorý s účinnosťou od 1. marca 2019 upravuje konanie pred ústavným súdom.

5. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

6. Ústavný súd podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Podľa § 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde navrhovateľ musí byť v celom konaní zastúpený advokátom, ak odsek 2 alebo § 35 neustanovuje inak.

8. Podľa § 39 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak tento zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, a podpis.

9. Podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 39 musí obsahovať aj dátum narodenia navrhovateľa, ak ide o fyzickú osobu, identifikačné číslo navrhovateľa, ak ide o právnickú osobu, bydlisko alebo sídlo navrhovateľa, označenie subjektu, proti ktorému návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

10. Podľa § 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať

- a) označenie toho, kto podľa sťažovateľa porušil jeho základné práva a slobody,
- b) označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým podľa sťažovateľa boli porušené jeho základné práva a slobody,
- c) označenie základných práv a slobôd, ktorých porušenie sťažovateľ tvrdí,
- d) konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

11. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

III.1 Posúdenie náležitostí ústavnej sťažnosti

12. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že podanie sťažovateľa je podľa jeho obsahu žiadosťou o ustanovenie právneho zástupcu a zároveň návrhom na začatie konania. Podanie je návrhom na začatie konania v tej časti, ktorou sa domáha zrušenia napadnutého rozhodnutia. Vo zvyšnej časti posúdil ústavný súd podanie navrhovateľa ako žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu.

13. Vo vzťahu k návrhu na začatie konania ústavný súd zistil, že nemá všetky náležitosti ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy, podľa § 42 ods. 2 písm. f) a § 122 a nasl. zákona o ústavnom súde. Chýbajú všetky osobitné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 123 zákona o ústavnom súde) s výnimkou označenia napadnutého rozhodnutia. Sťažovateľ nepripojil žiadne dôkazy o právoplatnom rozhodnutí, opatrení alebo inom

zásahu, ktorým malo dôjsť k porušeniu jeho základných práv. Sťažovateľov návrh neobsahuje všeobecné náležitosti podľa § 43, ako sú označenie subjektu, proti ktorému smeruje, zrozumiteľný petit a jemu zodpovedajúce odôvodnenie ani označenie dôkazov.

14. Ústavný súd zvažoval možnosť postupu podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde vyzvaním sťažovateľa na doplnenie odstrániteľných nedostatkov podania. Zistené nedostatky sa však netýkajú len formálnych náležitostí ústavnej sťažnosti, ale bola zistená aj úplná absencia odôvodnenia ústavnej sťažnosti, čo je nedostatkom esenciálnej obsahovej náležitosti ústavnej sťažnosti (m. m. II. ÚS 102/2019). Napriek tomu ústavný súd neodmietol návrh na začatie konania podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde, keďže sťažovateľ nie je zastúpený advokátom a nemožno od neho očakávať podanie formálne bezchybného podania. Ústavný súd neočakáva, že sťažovateľ, ktorý zároveň žiada o ustanovenie právneho zástupcu, bude namietat' porušenie konkrétne označených ustanovení ústavy alebo medzinárodných dohovorov. V zásade by postačoval ucelený opis skutkového stavu, resp. odôvodnenie návrhu s takým vyjadrením nespokojnosti s postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci, ktoré bude odôvodňovať nutnosť zásahu ústavného súdu. Ústavný súd posúdi tieto okolnosti so zameraním sa na existenciu možných porušení základného práva alebo slobody. Za určitých okolností môžu prevážiť hľadiská procesnej efektívnosti a rýchlosti konania a ústavný súd rozhodne o neúplnom podaní aj bez odstraňovania jeho nedostatkov. Je tomu tak vtedy, keď ústavný súd dospeje k záveru, že ani doplnenie neúplného návrhu (sťažnosti) by za žiadnych okolností nebolo spôsobilé privediť sťažovateľovi úspech pri jeho predbežnom prerokovaní.

15. Ústavný súd pre popísané nedostatky ani pri maximálnej snahe nedokáže úplne presne zistiť, čoho sa domáhal sťažovateľ svojím podaním. Napriek tomu sťažovateľ poskytol vo svojom podaní základné informácie v rozsahu postačujúcom pre zodpovedné vyvodenie záveru o vhodnom spôsobe vybavenia jeho ústavnej sťažnosti podľa zákona o ústavnom súde. Zo skutočností, na ktoré sťažovateľ poukazuje (označenie účinnosti právnej úpravy a paragrafu zákona), je možné logicky vyvodit', čoho sa svojím návrhom domáha.

16. Z verejne dostupnej databázy súdnych rozhodnutí si ústavný súd zabezpečil rozsudok podľa sťažovateľom uvedenej sp. zn. 4 T 178/2016. Následne si na Okresnom súde Michalovce (ďalej len „okresný súd“) preveril dostupné údaje a zistil, že pri vyhľadacom rozsudku z 19. januára 2017 ide o sťažovateľovu trestnú vec. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 4. februára 2017. Sťažovateľ na okresnom súde nepodal návrh na obnovu konania, a preto ústavný súd považoval predmet konania za dostatočným spôsobom ustálený tak, ako ho vyjadril v záhlaví uznesenia.

III.2 K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa

17. Sťažovateľ sa domáha zrušenia vydaného právoplatného odsudzujúceho rozsudku okresného súdu, ktorým bol uznaný vinným zo spáchania skutkov kvalifikovaných okrem iného aj ako pokračovací zločin krádeže podľa § 212 ods. 1, ods. 4 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 138 písm. e) Trestného zákona. Za to mu bol uložený okrem iného aj spoločný úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 65 mesiacov podľa právnej úpravy účinnej do 31. júla 2019. Z dôvodu prijatia právnej úpravy účinnej od 1. augusta 2019, t. j. zákona č. 214/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „zákon č. 214/2019 Z. z.“), došlo k zmene znenia skutkovej podstaty trestného činu krádeže podľa § 212 Trestného zákona. Ako uvádza dôvodová správa k zákonu č. 214/2019 Z. z. v bode 21, „V praxi orgánov činných v trestnom konaní boli v minulosti identifikované nejasnosti s právnou kvalifikáciou krádeže vlámaním, pri ktorej je spôsobená škoda malá. Takýto skutok bolo možné v závislosti od výkladu kvalifikovať ako prečin podľa § 212 ods. 2 písm. a) alebo zločin podľa § 212 ods. 1, ods. 4 písm. b) za použitia § 138 písm. e), ktorým je definovaný osobitný kvalifikačný pojem – závažnejší spôsob konania, v danom prípade vlámaním.

Obidve kvalifikácie sa líšia predovšetkým v trestnej sadzbe, ktorá je pri druhej alternatíve podstatne prísnejšia (zločin) ako pri prvej (prečin). Líšia sa však aj vecnou príslušnosťou a režimom prípravného konania (vyšetrovanie verzus skrátené vyšetrovanie). Výkladové stanoviská, ku ktorým sa už podujali rôzne authority, boli protichodné.

Podľa stanoviska Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, publikovaného pod č. 116 v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov 6/2012, by sa malo konanie páchatel'a, ktorým si prisvojí cudziu vec tým, že sa jej zmocní, pričom čin spácha vlámaním a spôsobí ním škodu malú, kvalifikovať ako zločin podľa § 212 ods. 1, ods. 4 písm. b).

Podľa predkladateľa nezodpovedá táto prax požiadavke primeranosti trestu z hľadiska jeho výmery, čo je dôvodom predmetné ustanovenie novelizovať navrhovaným spôsobom.

Zámerom legislatívnej zmeny, ktorá spočíva v zlúčení odsekov 1 a 2, je zároveň odstránenie pochybností pri určovaní druhu trestu a jeho výmery s poukazom na ustanovenie § 38 ods. 1, podľa ktorého na okolnosť, ktorá je zákonným znakom trestného činu, nemožno prihliadať ako na poľahčujúcu okolnosť, priťažujúcu okolnosť, okolnosť, ktorá podmieňuje uloženie trestu pod zákonom ustanovenú dolnú hranicu trestnej sadzby, alebo okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby. Podľa takto nastavenej úpravy nebude možné kvalifikovať trestný čin krádeže spáchaný vlámaním, pri ktorom bola spôsobená malá škoda, podľa § 212 ods. 3 písm. b), a teda ako trestný čin spáchaný závažnejším spôsobom konania v spojení s § 138 písm. e), pri ktorom by sa použila vyššia trestná sadzba.“.

18. Došlo teda fakticky k zmene v kvalifikácii a k zníženiu výmery trestu za spáchanie takého skutku, ktorým si páchatel' prisvojí cudziu vec tým, že sa jej zmocní, pričom čin spácha vlámaním a spôsobí ním škodu malú. Sťažovateľ v dôsledku tejto zmeny právnej úpravy vníma porušenie svojich (bližšie neoznačených) základných práv a domáha sa priamo zrušenia označeného rozhodnutia. V opačnom prípade by uvedenú požiadavku neadresoval ústavnému súdu.

19. Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

19.1 Z podstaty princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

19.2 Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu, a preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a pred tým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

20. Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy rozhodujú okrem iného v trestnoprávných veciach, teda prejednávajú a rozhodujú trestné veci podľa predpisov o trestnom konaní [§ 2 ods. 1 písm. b) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“)]. Okresné súdy konajú a rozhodujú ako súdy prvého stupňa v trestnoprávných veciach, ak predpisy o konaní pred súdmi neustanovujú inak (§ 6 ods. 1 zákona o súdoch). Podľa § 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) Trestný poriadok upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov tak, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní, pričom treba rešpektovať základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb.

20.1 Podľa § 393 ods. 1 Trestného poriadku ak sa skončilo trestné stíhanie vedené proti určitej osobe právoplatným rozsudkom, právoplatným trestným rozkazom alebo právoplatným uznesením, možno v trestnom stíhaní tej istej osoby pre ten istý skutok pokračovať, len ak bola povolená obnova konania.

20.2 Podľa § 397 ods. 2 Trestného poriadku o návrhu na povolenie obnovy konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozhodnutím súdu, rozhoduje iný samosudca alebo iný senát súdu, ktorý vo veci rozhodol v prvom stupni.

21. Zhrnúc už uvedené úvahy, ústavný súd nie je tým štátnym orgánom, ktorému je zverené rozhodovať vec vymedzenú sťažovateľom v jeho ústavnej sťažnosti, keďže podľa obsahu ide o návrh na povolenie obnovy konania. Právomoc všeobecného súdu predchádza právomoc ústavného súdu a v zmysle zásady subsidiarity musí ústavný súd odmietnuť takýto návrh na začatie konania podľa § 132 ods. 1 v spojení s § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde. Na tomto závere ústavného súdu, ku ktorému spoľahlivo a bez pochybností došiel na predbežnom prerokovaní, nemôže nič zmeniť ani výzva sťažovateľovi na odstránenie nedostatkov ani ich prípadné doplnenie právnym zástupcom z radov advokátov.

III.3 K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu

22. Vzhľadom na absenciu právneho zastúpenia sťažovateľa a s tým súvisiacu žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom pristúpil ústavný súd v rámci ústavného prieskumu v prvom rade v zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde k preskúmaniu toho, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

23. Pokiaľ ide o poslednú podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak je okrem iného daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť nie je oneskorená ani zjavne neopodstatnená. Ak ale ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a z výsledku jej posúdenia zistí, že v danom prípade nie je daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, znamená to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda že nie je splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, v dôsledku čoho nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom vyhovieť (I. ÚS 60/2019). Splnením tejto podmienky sa

zaobrá ústavný súd v nasledujúcej časti. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu vyhovieť (III. ÚS 265/2014).

24. Ústavný súd z dôvodov uvedených v časti III.2 zistil, že nemá právomoc na prerokovanie ústavnej sťažnosti sťažovateľa. Zistenie o nedostatku právomoci nutne vedie ústavný súd k záveru, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, I. ÚS 210/2019). Pretože nebol splnený jeden z troch predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu napriek nezdokladovaným osobným, majetkovým a zárobkovým pomerom ústavný súd nevyhovел (bod 2 výroku rozhodnutia). Výzva na preukázanie majetkových pomerov by bola neúčelná, pretože ani v prípade splnenia podmienky majetkových pomerov na strane sťažovateľa by nemohlo dôjsť k vyhovneniu žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu kvôli zisteniu o zrejmom bezúspešnom uplatňovaní si nároku na ochranu ústavnosti.

25. Pre úplnosť ústavný súd napokon dodáva, že vzhľadom na nález z 26. júla 2019 v konaní vedenom pod sp. zn. I. ÚS 142/2018 (bod 17), v zmysle ktorého „za skutočnosť súdu skôr neznámu nemožno považovať prípadné zmeny hmotného práva... v zmysle § 394 ods. 1 Trestného poriadku, keďže táto v čase vyhlásenia pôvodného rozhodnutia objektívne neexistovala“, a teda nemohla byť zohľadňovaná, prípadne aplikovaná pri procese rozhodovania. V danej súvislosti si ústavný súd dovoľuje poukázať tiež na stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod č. Tpj 44/2013, z ktorého vyplýva, že podmienky obnovy konania sa netýkajú zmeny právneho stavu, t. j. zákonných podkladov posudzovania trestnosti činu a ukladania trestu, pričom splnením podmienky na obnovu konania „*ex lege*“ je tá právna skutočnosť, ak ústavný súd vyslovil nesúlady zákona s ústavou.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. mája 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu